

BIOGRAFIA DE MN. SIMÓ ALZINA I DURAN (1806-1880)

Mn. Pere Fiol i Tornila

Llicenciat en Història.
perefiol@yahoo.es

Paraules clau: biografia, Simó Alzina, prevere, canonge, Inca.

Resum. *Mn. Simó Alzina i Duran és un d'aquells inquerers del segle XIX que encara resten per conèixer en profunditat tot i la seva destacada influència. La seva família formava part de les classes dirigents inquieres properes a l'absolutisme de principis del segle XIX. El pare del biografiat fou batle reial d'Inca. Simó Alzina residí a La Sapiència, centre de formació dels preveres mallorquins, entre 1824 i 1832. L'any 1824 va rebre la clerical tonsura. El 1827 va rebre els quatre ordes menors. El 1830 va ser ordenat sacerdot. Llavors, Mn. Simó va passar a la parròquia de Sant Jaume de Palma on va romandre molts d'anys. Entre 1862 i 1880 fou canonge ardiaca. Entre 1873 i 1876 fou vicari capitular per seu vacant fins a l'entrada del nou bisbe. Mn. Simó Alzina morí el 1880.*

Keyword: biography, Simó Alzina, priest, canon, Inca.

Abstract. *Mn. Simó Alzina i Duran is one of those 19th century researchers who still remain to be known in depth despite his prominent influence. His family was part of the inquisitive ruling classes close to absolutism at the beginning of the 19th century. The biographer's father was a royal Inca bailiff. Simó Alzina resided in La Sapiència, training center for Mallorcan priests, between 1824 and 1832. In 1824 the bishop gave him the clerical tonsure. In 1827 he received the four minor orders. In 1830 he received priestly ordination. Then Mn. Simó moved to the parish of Sant Jaume de Palma where he remained for many years. Between 1862 and 1880 he was canon archdeacon. Between 1873 and 1876 he was capitular vicar for his vacancy until the arrival of the new bishop. Mr. Simó Alzina died in 1880.*

1. LA FAMÍLIA ALZINA I DURAN, INCA, S. XIX

1.1. El matrimoni dels pares

Així començava la família de Mn. Simó Alzina i Duran:

"Dia 15 Junio 1805 el infrascrito Martorell Vrio. En virtud de letras del M. I. Sr. Vicario General Dn. Nicolás Sala, despachadas en la Curia Eclesiástica de Palma día 12 de dicho mes y año (scrita Josep Puig) desposé y velé a Simón Alzina, soltero, hijo de Simón y de Margarita Garcías conjugues, con Juana Ana Duran, soltera, hija de Jayme y de Antonia Juliá conjugues, ambos naturales y vecinos de Inca. Haviendo recibido antes con juramento sus consentimientos con las debidas aprobaciones. Atento á que pasadas las 24 horas después de la última proclama no ha aparecido impedimento alguno; fueron testigos a este fin requeridos el Sr. Franco Muna y el Sr. Miquel Muna de que doy fe. Bmé Martorell Vicario de Inca (rubricat)".¹

Aquesta família s'establí a la part d'Inca que segons el cadastre d'aquell temps era el Quarter IV, on ens diu que hi havia la "Illeta de Simon Alzina, ara des Beato".² De fet, la família viu al carrer que ara té el nom de carrer de la Virtut, si bé l'àvia paterna del nostre protagonista, la Sra. Margalida Garcias, la família de la qual tenia el malnom de "Beata", vivia a l'actual carrer del Barco.

El primer fill del matrimoni fou el nostre biografiat. Aquesta és l'acta del seu baptisme:

"A los 16 Julio 1806 en la Iglesia parroquial de Inca, yo Raymundo Llompart, Vicario, bautizé: hijo de Simón Alzina y de Juana Ana Duran, consortes. Abuelos paternos Simón y Margarita Garcías consortes. Abuelos maternos Jayme Duran y Antonia Juliá consortes. Nació dicho día á las 11 mañana. Nombres **Simón Mathias**. Padrinos Juan Duran y Margarita Garcias. Todos de Inca".³

1 APSMM Llibre de matrimonis 1789-1818, foli 68, núm. 15.

2 AMINCA Cadastre 1842 "Illeta de Simón Alzina, ara des Beato". En la retolació dels carrers de 1866 ens assabenta que al carrer de Simó Alzina li posen el nom de carrer de la Virtut, i al carrer des Beato li posen el nom de carrer del Barco. També aquell illot rep el nom de Juan Miquel Buades, ara Simó Alzina. Hi ha un total de 20 contribuents: Miquel Ferrer de l'Hostalet; Francisca Company, bonabarrina; Magdalena Vallespir; Magdalena Torres; Sebastià Figuerola de Joan; Simó Alzina.

3 APSMM Llibre de baptismes 1804-1815, foli 44m, núm. 75.

Després d'ell nasqueren:

Jaume Alzina i Duran, 17.04.1808.⁴

Domingo Alzina i Duran, 04.03.1810.⁵

Joan Alzina i Duran, 03.01.1813.⁶

Matias Alzina i Duran, 21.02.1815.⁷

Margalida Maria Lluïsa Alzina i Duran, 10.03.1822.⁸

Antònia Maria Lluïsa, 10.03.1824; ens diu que son pare és el batle reial de la vila.⁹

Joana Anna Maria Alzina i Duran, 17.01.1826.¹⁰

Francisca Anna Lluïsa Alzina i Duran, 17.03.1828; sens dubte morí albada.¹¹

Francisca Anna Lluïsa Alzina i Duran, 29.01.1830.¹²

Miquel Raymundo Mariano Alzina i Duran, 28.01.1832.¹³

1.2. Entre l'agricultura i l'artesania

El terme de la vila d'Inca té la particularitat de no tenir gran extensió, i els 58,21 km² que té fan que albergui una densitat de població de les més altes de Mallorca.¹⁴ Cal dir que la recuperació poblacional que va seguir a la gran pesta de 1650 fou molt lenta i, ja centrant-nos en el s. XIX, hem de dir que l'any 1815 tenia 3.027 habitants; el 1857 eren 5.926 i, malgrat patir una forta emigració, sobretot cap a Amèrica, com patiren la major part dels habitants de les viles de Mallorca, l'any 1860 hi havia 6.038 habitants; per encetar el s. XX, l'any 1900, n'hi havia 7.579.

4 Ibídem, foli 75g, núm. 44.

5 Ibídem, foli 108g, núm. 39.

6 Ibídem, foli 147, núm. 1.

7 Ibídem, foli 191, núm. 40.

8 APSMM Llibre de baptismes 1816-1827, foli 130g, núm. 18.

9 Ibídem, foli 164g, núm. 39.

10 Ibídem, foli 196g, núm. 9.

11 APSMM Llibre de baptismes 1828-1842, foli 4g, núm. 31.

12 Ibídem, foli 37g, núm. 23.

13 Ibídem, foli 66, núm. 14.

14 L'any 1991 la densitat poblacional era de 351,10 habitants per km², GEM INCA.

L'augment poblacional fou degut a l'activitat comercial que es va anar generant, com també a la naixent consolidació de la indústria de la sabata, que ja ha estat estudiada en altres Jornades d'Estudis Locals. Afavoriren aquest creixement la creació del Partit Judicial d'Inca el 1834, que reunia dotze municipis amb 28 nuclis de població, i la millora de les comunicacions que es feu a Mallorca, sobretot gràcies a la nova carretera de Palma-Alcúdia (1847-1851) i el tren, que l'any 1875 arribava a Inca, el 1878, a sa Pobla i el 1879, a Manacor.

Hem de dir, sortosament, que no hem de parlar gaire de senyors latifundistes al nostre terme i que aquesta realitat, unida al caràcter obert de la gent i a la dinàmica agrària que s'anava imposant a Inca, propicià la fragmentació de la propietat agrària, que bé ajudà al naixement d'activitats industrials i artesanals que reactivaren de bona manera el comerç. Així podem dir que l'any 1784, a Inca, hi havia 61 telers de lli; 31 forns de terrissaires; 21 tallers de sabaters; 11 molins fariners; 11 tafones i 2 saboneries.¹⁵

Un dels factors que tengué molta incidència en l'economia illenca del s. XIX fou **la vinya**. A Inca l'any 1819 hi havia 430 hectàrees sembrades de vinya, i el 1860 ja eren 504 i 847 l'any 1875; però l'arribada de la fil·loxera el 1891 arrasà aquest conró, i va ser l'ametllerar el que va anar poblant els camps de la nostra fora vila.

La família Alzina i Duran es dedicava al conró de la terra. Segons l'"Apeo y valoración general de la Villa de Inca" executat seguint la circular de 25.04.1818 del Dr. Baltasar Verd, aquesta família disposava del següent patrimoni: una casa i corral; 1 quarterada de primera qualitat vora la font; 3 quartons al camí de Sineu; 3 quartons al camí de Sencelles; 2 quartons més al camí de Sineu; una altra casa i corral; i 3 quartons amb figueres de tercera qualitat.¹⁶

A més d'aquesta documentació del Cadastre inquer, tenim, a l'Arxiu Diocesà, la que va ser presentada l'any 1825 per fer el títol de Patrimoni perquè Mn. Simó Alzina i Duran pogués rebre els ordes majors.¹⁷

La finca presentada per Simó Alzina i Garcies per fer el Patrimoni del seu fill Simó Alzina i Duran a Inca dia 09.07.1827, davant el notari Pere Joan Amer,¹⁸ és

15 *Ibidem*.

16 AMI "Apeo y valoración general" (25.04.1818), foli 7g.

17 AD 21/47/1. Títol de Patrimoni. Perquè un jove pogués ser ordenat *in sacris* calia que presentàs, davant notari, un títol de propietat d'uns béns que li donarien una renda suficient per dur una vida digna i no necessitaria un benefici eclesiàstic o que l'Església li haguera de donar allò necessari per viure. En aquell moment s'havia d'arribar a 72 lliures anuals per assegurar la còngrua sustentació d'un eclesiàstic.

18 Aquest document notarial ens assabenta que Simó Alzina i Garcies és "Capitán de Voluntarios Realistes".

la finca coneguda com el Banyar, d'una extensió de 5 quartons.¹⁹ Hi intervingueren com a testimonis els preveres Mn. Joan Danús i Mn. Joan Amer, i dos seglars, suposadament amics de la família.

Miquel Ferrer, home de 57 anys, casat. Digué que aquesta finca estava en el camí de Pollença, que almanco tenia 5 quartons, estava envoltada de figueres i era bona productora de cereals i de faves; tenia un valor d'unes 1.700 lliures mallorquines i podia donar de 85 a 100 lliures cada any. El capità dels Voluntaris Realistes la tenia per herència paterna i no creia que tengués vincles econòmics. Va dir que al capità li restaven altres finques i que podria donar la legítima a tots els altres fills que tenia. Tenia 3 quarterades al camí de Sencelles, la finca coneguda com Can Figaralet; una altra peça de terra anomenada Can Mitja Lluna, al camí de Sencelles, que fa 1 quarterada i 2 quartons. A més d'això, sa dona tenia dues peces de terra de 4 quarterades; unes cases i corral que donaven un rèdit anual de 80 lliures mallorquines i un capital de 1.600 lliures. Les peces de l'esposa eren Son Estaràs, de 2 quarterades i 2 quartons, i els Bosquets, d'1 quarterada i 2 quartons.

L'altre testimoni fou Mateu Horrach, un home casat de 47 anys, que confirmà tot el que ja s'havia dit, tot especificant que la finca es Banyar "linda con el camino por el cual se va a la Villa de Campanet, con camino que va á Pollenza, con Azequia real y con travesía que va a otras villas".

Fetes totes les coses que calia fer, dia 25.08.1827, el vicari general i provisor Mn. Josep Cerdà donà permís perquè Simó Alzina pogués ser admès als ordes majors.

1.3. El Sr. Simó Alzina i Garcies, capità dels Voluntaris Realistes. Batle d'Inca

Aquesta família inquera ens mostra altres aspectes de la vida de l'antiga vila d'Inca, ja que per la documentació que hem trobat sabem que el pare del nostre biografiat fou batle reial d'Inca (1824) i que, en un altre moment (1827), era el capità dels Voluntaris Reialistes que l'any 1824 fundava el rei Ferran VII.

Sabem que Mallorca, tradicionalment, era terra d'homes addictes al tron i a l'altar. L'agricultura lligava molt a la terra. Els pagesos mallorquins havien lluitat sobretot en tres ocasions per defensar llurs drets: 1391, a l'assalt al Call; el 1450, a l'aixecament forà; i el 1521, a les Germanies, però la submissió

¹⁹ Sens dubte és la finca de figueres de poca qualitat que surt a l'"Apeo", i es veu que ha estat engrandida i és l'única finca que la família tenia a la zona nord-est d'Inca.

i la calma havien arrelat fort ferm a la nostra terra. Semblava que tot havia de seguir sempre igual. La feina al camp es veia alegrada per diferents festes que el calendari religiós, amb tota parsimònia, anava fent presents i molt unit al cicle de la terra: temps de sembrar, temps de conrar, temps de collir..., dies de sol, dies de pluja. Nadal, Pasqua, Sant Antoni, el patró o la patrona... però ara les coses anaven canviant. Hi havia senyors que establien llurs finques i molts jornalers compraven terres i esdevenien propietaris. Unes monges s'establien a viles i lloquets, tenien cura dels malalts, ensenyaven a llegir i escriure als nins, feien costura a les nines i ja no hi havia tants d'albats com abans.²⁰ Hi havia una gent que formava la coneguda com Societat Econòmica Mallorquina d'Amics del País (SEMAP),²¹ que tenia cura d'estudiar i presentar projectes per millorar l'agricultura, l'artesanía i la indústria mallorquina, ja que els antics gremis ja no servien més que per frenar tot progrés.

Sempre hi havia hagut discussions. Sempre hi havia hagut diferents punts de vista de totes les coses, però ara tot canviava molt i aviat. Degut a la guerra que hi havia entre Espanya i França, arribava a Mallorca molta gent que en fugia i venia aquí a cercar tranquil·litat. A Inca arribaren sis monjos de Montserrat, que feien cap a cal capellà i notari Mn. Gabriel Ramis i Alomar,²² deien missa a la parròquia, pujaven a les monges tancades, i això i les notícies que arribaven sacsava la tranquil·litat del poble. Es deia que a Palma hi havien arribat molts capellans i frares, i que feien uns oficis de pinyol vermell,²³ però també tot havia pujat molt, començava a escassejar el pa als forns i a les botigues de Ciutat.²⁴

20 Cronològicament i fins a l'any 1936 es fundaren a Mallorca tots aquests convents: 1740, Manacor, Franciscanes; 1786, Artà; 1798, Felanitx, Caritat; 1810, Felanitx, Trinitàries; 1833, Palma; 1846, Manacor, Caritat; 1849, Pollença; 1850, Binissalem; 1851, Sencelles; 1856, Pina; 1857, Costitx, Muro, Calonge, Sta. Eugènia, Maria; i així fins a 147 cases de caritat.

21 La SEMAP és una institució cultural i econòmica, creada a Palma el setembre de 1778, que entrà en el reformisme borbònic i que promovia sobretot la Reial Audiència. A Mallorca va venir a substituir l'antiga Confraria de Sant Jordi. Estava integrada per nobles, militars, alts funcionaris, clergues i professionals liberals. El seu objectiu era promoure l'agricultura, la indústria i el comerç. Hi podem veure diferents etapes. Començà fomentant molts projectes reformistes: escoles, fàbriques, tallers..., com també la implantació del liberalisme (1833-1836).

22 El Dr. Gabriel Ramis i Alomar va néixer a Inca i, després d'haver fet els cursos de Gramàtica aquí, anà a Palma per fer els estudis a la nostra Universitat, on aconseguí el grau de Doctor en Teologia. Dia 05.09.1792 feia son títol de Patrimoni per poder ser ordenat prevere. El bisbe Bernat Nadal l'ordenava prevere a la capella del Palau dia 17.12.1796. Aconseguí el benefici de penitencier per a la nostra parròquia, com també el títol de notari que exercí a Inca. Quan morí el rector Dr. Damià Llambias i Rigo (13.03.1815), fou elegit ecònom de la parròquia, i l'any 1818 fou nomenat confessor ordinari del monestir de Sant Bartomeu. Aixoplugà a casa seva, a la plaça del Mercat, els monjos de Montserrat i el cofre amb les joies de la Mare de Déu que portaren. Morí a Inca dia 16.01.1839.

23 "Entre aquests refugiats hi havia uns tres mil eclesiàstics, alguns d'ells predicadors de fama, i la infinitat de seglars piadosos que, agrupats per regions, celebraven les devocions i festes peculiars de llur terra nadiua. Fugint de la tempesta, també a Mallorca hi havia vuit bisbes i alguns pares generals i provincials d'ordes religiosos. La presència de tots aquests prelats prestava a les funcions religioses un esplendor extraordinari." Xamena, P.-Riera F. *Història de l'Església a Mallorca*. Mallorca Editorial Moll, 1986, pàg. 273.

24 Malgrat que la descripció sigui de l'any 1838, les paraules de George Sand, que arribà amb Frederic Chopin en el

Sintetitzant les coses, podem veure l'abdicació de Ferran VII a Bayonne, l'entronització de Josep Bonaparte com a rei d'Espanya i l'aixecament del Dos de Maig de 1808, la proclamació de la Constitució de 1812 (la Pepa), el Govern Constitucional del rei, seguit d'un període de govern absolutista fins que l'any 1820 el general Riego establí un període constitucional que durà fins al 1823, en què arribaren els Cent Mil Fills de Sant Lluís; aquests arraconaren el constitucionalisme, i recomençà una altra època absolutista. Va ser el moment en què nasqueren els **“Voluntarios Realistas”** com una reclamació dels vertaders estimadors de la monarquia i de tots els qui desitjaven una vertadera RESTAURACIÓ, per substituir d'aquesta manera les antigues “Milicias Nacionales” .

Fou el mateix rei qui, en la introducció al “Reglamento para los cuerpos de Voluntarios Realistas Decretado por S.M. en 26 de Febrero de 1824”, va dir que davant les institucions revolucionàries havia nascut un profund odi a la Revolució i una defensa “de mi Real Persona, de la Santa Religión y de las antiguas leyes”, i per aquesta raó es funda aquest cos, “para conservar la tranquilidad, proteger el orden y Seguridad interior de los pueblos y precaverlos de nuevos trastornos”. L'article primer remarcava que aquest cos s'havia de formar dels habitants de cada poble que, tenint béns suficients, ells o la seva família, “hayan manifestado claramente, y continuen acreditando su decisión y amor á mi Real Persona y Soberanía, y á mi dinastia, á la Religión Católica, Apostólica Romana, y á las antiguas leyes fundamentales y venerandas costumbres de la Monarquía Española”.²⁵

Quin paper va jugar el pare del nostre biografiat en aquesta institució? Pens que no serà bo de fer esbrinar aquesta qüestió, atès que hi ha poca documentació i molt fragmentada la que he pogut trobar sobre els Voluntaris Realistes. Sabem que en fou capità, i de totes maneres això ens diu que aquesta família estava ben compromesa en l'activitat política local. Per altra banda, la religiositat era ben palesa, ja que els fills Simó, Joan i Domingo abraçaren

mes de novembre d'aquell any, són prou aclaridores: “Dans une contrée aussi voisine des grandes civilisations de l'Europe, nous ne nous attendions guère à ne pas trouver une seule auberge. Cette absence de pied-à-terre pour les voyageurs eût dû nous apprendre, en un seul fait, ce qu'était Majorque par rapport au reste du monde, et nous engager à retourner sur-le-champ à Barcelone, où du moins il y a une mechante auberge appelée emphatiquement l'hotel des Quatre Nations’...Tout ce qu'il fut possible de faire pour nous, ce fut de nous assurer deux petites chambres garnies, ou plutôt dégarnies, dans une espèce de mauvais lieu, où les étrangers sont bien heureux de trouver chacun un lit de sangle avec un matelas douillet et rebondi comme une ardoise, une chaise de paille. Et, en fait d'aliments, du poivre et de l'ail à discrétion”. *Un hiver á Majorque*. Palma. J. Tous, 1933, pàg. 35.

25 *Reglamento para los cuerpos de Voluntarios Realistas, decretado por S.M. en 26 de Febrero de 1824. Palma de Mallorca En la imprenta de Felipe Guasp*. Té cinc títols dividits en diferents capítols. A la plana major hi ha un tinent coronel; un comandant, un capità, un tinent, un subtinent abanderat, un sergent i un cap de brigada, un cap primer i sis gastadors, un capellà, un cirurgià, un mestre armer i un tamborer major (article 12).

l'estat eclesiàstic: Simó i Joan,²⁶ preveres, i Domingo fou franciscà exclaustrat el 1835.²⁷ La seva implicació política també es va manifestar en el fet que l'any 1823 era el batle reial d'Inca, acompanyat per Cristòfol Seguí –que era el segon batle–, Miquel Ramis, Bartomeu Seguí, Josep Ferrer, Bernat Sales, Antoni Melis, Miquel Ramis, *Blanco* i Agustí Caimari. A la reunió del consistori de dia 06.02.1823 es nomenà un nou escarceller perquè s'havia fugat un pres.

26 Mn. Joan Alzina i Duran (*Inca, 03.01.1813 † Palma, 16.09.1865) fou el tercer fill de la família. Segurament fou el seu germà Simó qui el preparà en Llatinitat i Filosofia, i s'examinà a la Universitat mallorquina. Dia 09.12.1832, essent estudiant de segon curs de Filosofia amb el franciscà P. Miquel Rosselló, entrava a La Sapiència, com abans ho havia fet el seu germà Simó. Dia 28.11.1837 fou elegit rector de la Sapiència; hi renuncià, i no li fou acceptada la renúncia. Ho fou fins al curs 1838, però el 1839 el tornaren a elegir per rector. La primera vegada que surt al llibre de matrícula del Seminari Conciliar és al curs 1834/35 per estudiar el primer de Teologia, el següent va fer el segon curs. Donat el cas que hi hagué la llei que prohibia ordenar *in sacris* a Espanya, anà a Itàlia, on acabà els estudis teològics, i hi fou ordenat prevere. En el llibre de matrícula del Seminari, en el curs 1860/61, juntament amb el seu germà Simó, també es matriculà per cursar el sisè curs de Teologia i, el curs 1861/62, per fer setè. És evident que aquesta passa significava que volia aconseguir els graus de Llicenciat o Doctor en Teologia, però, ho he consultat als arxius del Seminari Central de València i encara no he tengut resposta. Retornat a Mallorca, fou acollit pel seu germà a la Parròquia de Sant Jaume. Assistint els malalts en la pesta de còlera de 1865, en fou víctima. BOBM 1865, 272.

27 Mn. Domingo Alzina i Duran va néixer a Inca dia 04.03.1810, al carrer de Sant Bartomeu, i morí a Palma dia 14.06.1890. Era el segon fill de la família. Entrà als PP. Franciscans i com tal professà. Fou ordenat prevere a Eivissa, com a frare franciscà, dia 15.03.1834. Destinat al convent d'Artà, d'allà fou exclaustrat el 1835. Potser retornà a Inca vora la família als primers moments de l'exclaustració, però aviat passà a Palma, ja que en els anys 40 veim que tenia cura de classificar, amb el seu germà religiós Jeroni Bibiloni i Llaneras (1802-1876), els llibres dels convents tancats, per formar la Biblioteca pública que s'anava bastint a Palma. Amb Bibiloni mateix, amb qui havien conviscut al convent de Jesús, passà al naixent Institut Balear, com a professor. Bibiloni fou nomenat catedràtic interí de Lògica, Moral i Religió, i Alzina ho va ser de Llatí i Castellà. Per aquesta raó obtingué les titulacions necessàries, a Barcelona i a Madrid, com també passà per les oposicions que les noves lleis acadèmiques anaven marcant, per conservar la plaça de professor, al naixent Institut. Així doncs, quan es feu la primera Junta de Instrucció Primària de la Capital (12.11.1868), Domingo, per aclamació, en va ser nomenat el president. Aquesta vessant pedagògica de Mn. Domingo es va veure completada amb una vessant espiritual i assistencial, ja que l'any 1852 trobam que dirigia l'Hospital General. N'era administrador el Sr. Bernat Civera, pare del novell mestre d'escola Francesc Civera i Llaneras, a qui Domingo havia fet escola perquè aconseguís el títol de mestre, com també a la qui seria la seva esposa, Gaietana Alberta Giménez i Adrover, matrimoni que Domingo va assistir en les seves noces, com també al baptisme i l'enterrament de tots els fillets, i s'alegrà de la supervivència de l'únic fruit d'aquella parella, Albert. Acompanyarà també el jove matrimoni a les diferents escoles que va anar obrint i fou un bon estaló per a la jove vídua, fins que entrà a la Puresa el 1870, i ja tengué altres suports humans i espirituals. Domingo seguí la seva tasca docent, sempre vinculada a l'Institut Balear, publicant cada any el "Programa de Latín y Castellano por el Catedrático numerario D. Domingo Alzina, Pbro. Llabrés Bernal". A III,261 ens dona aquesta informació: "17.05.1847 Un periódico de la Corte insertó la noticia siguiente: Comunicación de Palma de Mallorca. - El Gobierno ha conferido la cátedra de latín y castellano en este Instituto a D. Mateo Batlle, con lo cual han quedado defraudadas las esperanzas de los que conociendo las distinguidas cualidades de D. Domingo Alzina Pbro., regente de la misma cátedra y creían confiadamente que atendíendose a ellas, al resultado brillante de su examen en la Universidad de Barcelona, cuyas notas tendrá seguramente la Dirección General de Instrucción Pública, y no al menos satisfactorio que produce su enseñanza, se le confiara en propiedad o a lo menos interinamente la expresada cátedra. Para justificación del Sr. Alzina basta decir, que en los exámenes para entrar en el Seminario Conciliar, celebrados últimamente, solo tres examinandos obtuvieron la nota de sobresaliente en grado superior, y los tres eran discípulos del Sr. Alzina, y lo únicos entre ellos que se presentaron a examen. El verle ahora privado de un puesto que tan lucidamente desempeñaba, hará que muchas personas trabajen para proporcionarle otra colocación, mayormente cuando el Sr. Alzina es pobre y socorre con el producto de su trabajo las necesidades de su familia, pobre también y numerosa". Diario Constitucional. BOBM 189, 172; Llabrés Bernal IV, 107; *Margarita Juan. Una insigne balear*. Madre Cayetana Alberta Giménez (1986). Pere Fullana, Alberta Giménez Adrover, 2020.

Figura 1. Mn. Simó Duran i Alzina. 1806-1880. *Vera effigies Simonis Alzina Archidiaconus Sancte Ecclesiae Cathedralis Majoricensis. Obiit anno 1880.* "Vertadera efigie de Simó Alzina, canonge ardiaca de l'Església Catedral de Mallorca. Morí l'any 1880." Fotografia de Gabriel Pieras Salom.

Es determinà convidar el Sr. Rector²⁸ perquè predicàs el dia de la festa de la instauració de la Constitució; el vicari Ramis²⁹ perquè predicàs el dia del Corpus; i el P. Francesc Batle OFM de Palma perquè predicàs en la festa dels sants patrons. L'any 1825 el batle ja era Joaquim Massip i March.³⁰

2. ESTUDIS I FORMACIÓ DE MN. SIMÓ ALZINA I DURAN

En aquest ambient va néixer i créixer Mn. Simó. Sens dubte, donada la barriada inquera on va néixer i les vinculacions familiars, anà a l'escola que els Franciscans tenien oberta en son convent. Pensem que el seu germà Domingo professà a l'orde franciscà. Quan Simó tenia 17 anys, era estudiant de Retòrica, encara no havia començat la Filosofia a la Universitat. Dia primer de desembre de 1823 es presentà a les oposicions que hi havia per entrar al Col·legi de La Sapiència. Hi havia dues places i s'hi presentaven vuit pretendents: Jaume Sampol, de Selva, tenia 18 anys; Antoni Far, de Santa Maria, que tenia 17 anys; Simó Alzina, d'Inca, de 17 anys; Josep Berga, de Palma, tenia 15 anys; Miquel Martí, de Valldemossa, tenia 20 anys; Sebastià Palmer, d'Andratx, tenia 16 anys; Josep Alcover, de Palma, tenia 13 anys; i Miquel Muntaner, de

28 En aquell moment el rector era Mn. Joan Amengual i Amengual, qui dia 17.08.1816 havia pres possessori de la Rectoria d'Inca i la regentà fins a la mort, que li sobrevingué a Inca estant dia 30.12.1842. Era gran entusiasta de la Constitució i de les llibertats. Li pertocà acabar les obres del temple parroquial i la construcció de l'orgue.

29 El vicari Ramis ja el coneixem per la seva implicació atenent als monjos de Montserrat que arribaren a Inca escapant de la guerra del Francès.

30 AMI Pliego Ayuntamiento 1824-1828. Cal dir que firma les actes, això vol dir que sabia escriure. Aquests anys també es va fer l'Inventari de béns de la parròquia d'Inca i dels dos convents, que són al mateix plec de l'Ajuntament.

Palma, tenia 18 anys. Passades les festes de Nadal, dia 11.01.1824 es reuniren els col·legials per triar els nous elegits. Es veu que la cosa no estava gaire clara, i hi va haver col·legials que demanaren temps, i es concediren quatre dies per aclarir-ho. Passats els quatre dies es feren les votacions, i Far de Santa Maria hi entrà per unanimitat i Alzina d'Inca hi entrà amb dos vots i els que li donà el rector.³¹

2.1. La Sapiència

La idea d'establir un seminari a cada diòcesi que promulgava el concili de Trento (1542-1565) no era gaire bona de fer. "Alimentar, formar i instruir" els joves que volien ser capellans precisava cercar un espai, cercar professors, destinar-hi formadors i productes de la terra per alimentar-los. Aquesta magna empresa es va veure substituïda per altres institucions, manco costoses i més bones de fer, que ara anomenariem "col·legis majors", on residirien uns joves que anirien a les aules de la Universitat, si bé en aquest cas s'haurien de limitar a seguir uns estudis eclesiàstics i tenir el compromís de ser ordenats preveres, i exercir el ministeri sacerdotal a les parròquies, en profit del poble fidel.

Aquesta idea a Mallorca cristal·litzà en la fundació el Col·legi de la B. V. Maria de La Sapiència, duita a terme pel canonge Bartomeu Llull (1565-1634), qui transformà ca seva en un col·legi on poguessin viure dotze col·legials més dos fàmuls que també havien de ser estudiants i un cuiner. El papa Urbà VIII (1623-1644) dia 06.10.1629 firmava la butlla probatòria i el Dr. Marc Tallades, vicari general del bisbe Joan de Santander (1631-1644), el 13.09.1633 inaugurava la casa, i dia 01.10.1635 hi entraren els sis primers col·legials.

Els donà unes constitucions de quinze capítols, molt semblants a les del Col·legi del Patriarca de València redactades el 1550. Donat que a la Universitat es podia començar a estudiar Filosofia als 18 anys, aquesta era l'edat amb què es podia entrar a La Sapiència, on podien romandre vuit anys: tres de Filosofia i cinc de Teologia, i abans d'entrar-hi havien de jurar sobre els Evangelis que volien ser sacerdots: "ut ad Sacerdotis gradum pervenire valeam". La particularitat d'aquest col·legi era que el rector era un col·legial elegit democràticament pels altres col·legials. El Sr. Bisbe sols podia nomenar un "visitador".

31 AD "Libro de oposiciones y elecciones de Colegiales 1735-1828", foli 115g. El rector era Jordi Vicenç.

Aquesta institució ha durat fins a la dècada de 1970 del s. XX, en què es va veure sacsejada per una forta onada de secularització i manca d'aspirants al sacerdoci. Actualment l'antic edifici aixopluga els seminaristes de la diòcesi, que participen a l'activitat docent del Centre d'Estudis Teològics de Mallorca CETEM que s'imparteix al veí edifici de l'antic Seminari. En el mes de setembre de 2023 el Sr. Bisbe de Mallorca va traslladar el Seminari al santuari de Lluc, si bé es diu que les classes es faran a l'antic edifici de 1700.

Els anys que Mn. Simó hi residí (1824-1832) La Sapiència patí totes les incidències polítiques que travessaren Mallorca. Les eleccions de rector sempre es feien el dilluns després de la pentecosta i, com a mostra de les tensions qui hi havia, mirem aquestes de dia 12.05.1826: "Habilitamos al colegial más antiguo de Beca; para que pueda ser elegido Rector en la próxima elección â que se refiere este escrito", Cerdà. Hi hagué tres votacions i els vots es repartiren així: 4 per a Esteva, 1 per a Martí i 3 per a Sales. El vicari general determinà que el rector fos Esteva. Dia 26.05.1828 fou elegit rector Simó Alzina, i el mateix dia n'arribà la confirmació: "Aprobamos la elección de Rector del Colegio de Ntra. Sra. de la Sapiencia hecha en favor de Dn. Simón Alzina Subdiácono y Colegial del mismo Colegio y mandamos se le guarden los honores y preeminencias que le son debidos como tal Rector, según las Constituciones de dicho Colegio, Antonio Obispo de Mallorca".

Complerts els vuit anys reglamentaris, Mn. Simó renunciava a la beca:

"Renuncio todos los derechos que como Colegial actual puedan espectarme. Perdono á todos los Colegiales todas las ofensas puedan haberme hecho que si así es la verdad me las hayan hecho, las Olvido de todo corazón, y les suplico por amor de J. C. me perdonen rogando igualmente á los Colegiales que son y serán en lo venidero me reconozcan por hijo de esta Ilustre Casa; y que en todo lo que pueda serles útil tanto en común como en particular, no me tengan por escusado que yo prometo servirles con finísima voluntad. Palma y Colegio de la Sapiencia 14 de Enero de 1834".

Signava Simó Alzina, col·legial renunciant, i acompanyaven la seva firma els col·legials Palmer, Sureda, Mudoy, Estarelles, Ferrer, Quetgles, Tous i Oliver.³²

De totes maneres la vinculació dels qui estigueren a La Sapiència amb la institució i amb el beat Ramon Llull ha estat forta i proverbial, de manera que quan dia 10.06.1858, en temps del papa Pius IX (1846-1878), la Sagrada Congregació de Ritus establia que el bisbe de Mallorca pogués posar una data per celebrar, amb ritus doble menor, la festa del beat, el Capítol de la Seu, la Causa Pia Lul·liana, La Sapiència, els Franciscans exclaustrats, les Clarisses i

32 AD ibídem foli 40.

els Terciaris Franciscans promogueren un seguit d'agraïdes celebracions. La Sapiència va organitzar un tridu a la fi del mes d'octubre, i Mn. Simó Alzina, vicari de la parròquia de Sant Jaume, en fou el predicador.³³

2.2. Els escalons per pujar a l'altar

La determinació presa per Simó de ser capellà era ferma i definitiva. Fins i tot podem dir que hi havia consens en la família. El fill major seria capellà; el segon, Jaume, seria l'hereu i tendria cura de la hisenda i de la família; el tercer, Domingo, seria frare franciscà; i Joan, el quart, també volia ser capellà. Aquestes determinacions no romperen els ideals d'una família molt religiosa i disposada a servir a l'altar, al tron i al rei. Simó s'havia preparat estudiant Llatí i Retòrica tant a Inca com al convent franciscà de Palma. Acabant el 1823, hem vist com feia els exàmens per entrar a La Sapiència, i al començament de 1824 hi entrà i així pogué començar els estudis filosòfics a la Universitat. Malgrat que fos estudiant de Retòrica, dia 13.02.1824 el bisbe Pedro González Vallejo,³⁴ a la capella del Palau Episcopal, li donà la clerical tonsura,³⁵ ja que havia fet promesa ferma que volia ser capellà. Acabada la Retòrica i com a alumne de La Sapiència, el curs 1824/25 començà, a la Universitat, els estudis filosòfics. L'any 1825/26 cursà el segon de Filosofia i el 1826/27 feu el tercer curs. Acabat aquest i mostrant que la determinació presa de ser capellà era ferma, durant l'estiu i abans de començar els estudis de Teologia hem vist que la família i va fer el títol de Patrimoni i, una vegada tramitada tota la documentació, dia 25.08.1827 el vicari general i provisor del Bisbat de Mallorca donà permís perquè Mn. Simó pogués accedir als ordes majors que el durien a l'altar.

33 Llabrés. *Noticias históricas III*, 861.

34 Pedro González Vallejo, nascut a Soto de Cameros, La Rioja, el 1770 estudià Lleis a Saragossa, i ordenat prevere exercí el ministeri a Segòvia, on en fou vicari general. Era home d'idees liberals i fortament regalista. L'any 1819 fou nomenat, pel rei, bisbe de Mallorca. Dia 14.08.1819 ell mateix ho anunciava al Capítol i dia 16.12.1819 don Miquel Serra i Dameto, en nom seu, prenia possessorí de la mitra mallorquina. Dia 06.02.1820 hi feia l'entrada solemne. Aquell mateix any fou elegit diputat a Corts per la província de Segòvia. Obligà els rectors a explicar un article de la Constitució de 1812, cada diumenge, després del sermó. Participà activament en la demolició del convent de Sant Domingo. Acabat el trienni absolutista, dia 21.09.1824 sortí cap a Marsella tot renunciant a la mitra mallorquina i deixant com a vicari general governador Mn. Bartomeu Rul-lan, que no fou acceptat ni pel clegat ni pel Capítol, que nomenaren el canonge Serra i Dameto com a vicari general, però el rei imposà a Rul-lan. Com q prevere regalista, l'any 1839 va fer "Discurso canónico legal sobre los nombramientos de gobernadores hechos por los cabildos en los presentados por Su Majestad para Obispos de sus Iglesias", per impulsar que els bisbes nomenats per la Corona fossin els qui els Capítols elegissen, i d'aquesta manera es prescindia del nomenament papal. Per aquest sistema fou nomenat arquebisbe de Toledo, però el papa mai confirmà la seva elecció. Finà dia 30.04.1842.

35 AD. "Diario del Obispo Pedro González Vallejo", foli 133.

El curs 1827/28 començà primer de Teologia, i el nou bisbe de Mallorca, el Dr. Antonio Pérez de Hiras,³⁶ el divendres dia 21 de setembre i el dissabte dia 22, a l'església del monestir de Santa Catalina de Sena, li donà els quatre ordes menors: ostiari, lector, exorcista i acòlit el divendres, i el dissabte, el sotsdiaconat, que ja era el primer orde major, mitjançant la qual, en aquell moment, s'incardinava a la Diòcesi de Mallorca, es comprometia a guardat el celibat i a resar cada dia per a l'Església amb la pregària coneguda com "el Breviari", que ara en deim "Litúrgia de les Hores".³⁷ Acabat el curs, dia 26.05.1828 fou elegit rector del Col·legi de La Sapiència. Començant el segon curs de Teologia 1828/29, dia 20.09.1828 rebé, al monestir de les Religioses Carmelites o Tereses, de mans del mateix bisbe, el ministeri de diaca,³⁸ i acabat el curs hi tornà a haver eleccions a La Sapiència i tornà a ser elegit rector el 08.06.1829. El curs 1829/30 cursà el quart curs de Teologia amb el grup de professors que, malgrat que la Universitat hagués estat clausurada, seguien impartint les matèries acadèmiques sense poder donar cap titulació en el que era conegut com "Real Seminario", que es diferenciava del "Seminario Conciliar" que el Sr. Bisbe anà bastint a l'antic edifici de 1700. Tot començant el IV curs de Teologia, dia 18.09.1830 rebé l'ordenació sacerdotal en el monestir de Religioses Jerònimes, de mans del mateix bisbe que l'ordenà com a prevere

36 Antonio Pérez de Hiras 1761-1842. Bisbe de Mallorca de 1825 a 1842. Nascut a Valdeolivias (Cuenca) dia 23.01.1761. Ordenat prevere el 1787, exercí el ministeri a la seva terra fins que, havent guanyat unes oposicions com a rector de Madrid, li fou donada la parròquia de Sant Pere, i es guanyà l'admiraçió de la gent per la seva dedicació i els bons sermons que feia. Acabat el Trienni Liberal, fou nomenat bisbe de Mallorca pel rei dia 02.03.1825, i el papa Lleó XII (1823.1829), dia 27.06.1825, en confirmava l'elecció. Ordenat a Madrid en el mes de setembre, dia 12.12.1825 arribà al Port de Sóller desitjós de viure vora les ovelles que li havien encomanat. Tengué un pontificat restauracionista de 1825 a 1833: implantà les càtedres al Seminari perquè havia estat clausurada la nostra Universitat. Dugué a terme esplendoroses festes a Montisíon per la canonització de sant Alonso Rodríguez, com també per l'Any Sant que el papa impulsà, degut que no s'havia pogut commemorar el 1800. Celebrà la publicació de l'encíclica *Quo graviora* quan el papa Lleó XII condemnà la maçoneria. L'any 1826 va fer una agradosa visita pastoral a totes les parròquies, però quan es decretà la majoria d'edat de la reina Isabel II i començaren a entrar un seguit de governs liberals que li feren la vida impossible i li imposaven la inactivitat, encarregà el govern de la diòcesi al canonge Joan Muntaner i Garcia (1766-1847). Anà a Lluc (07.06.1835) acompanyat del seu confés el P. Vicenç Juan OP. Hi restà fins al mes d'octubre de 1836 quan, degut a la humitat, passà a Andratx, terra de son confés, on restà fins a la primavera de 1837, en què retornà al Palau. Es dolia de l'estat d'indigència dels preveres a les parròquies, ara augmentada amb la multitud de religiosos que, trets de llurs convents, havien de sobreviure en aquestes, perquè la promesa de la dotació econòmica que el Govern havia promès als exclaustrats mai arribava. La resistència que el Govern li feia quan volia posar els professors i els superiors que ell trobava adients al Seminari va fer que el tancassin; l'enemistat manifesta que els liberals li mostraven, el sentiment de fracàs quan certs col·laboradors no responien com ell havia pensat, són molt manifestes a les informacions que envià a Roma el 01.05.1829, com a les nombroses cartes que tenim, de preveres mallorquins, que escrivien als seminaristes que acabaven els seus estudis a Roma i a Gènova, i allà foren ordenats. No podem oblidar l'exclaustació de 1835 i "sa Llorençada" que hi va haver a Manacor aquell mes d'agost, i que va fer que tancassin a la presó diferents preveres i fidels col·laboradors dels Pares Dominics d'aquella localitat. Cal tenir en compte també el fet que els ajuntaments, que sempre havien pagat les despeses de culte i les obres que es feien als temples, deixaven de fer-ho. Tot un caramull de noves situacions que aquell bon home mai havia pensat que es poguessin donar. La seva mort originà una llarga seu vacant que Mn. Joan Muntaner i Garcia de 1842 a 1847 i Mn. Joan Amengual i Hernández de 1847 a 1848 ompliren com a governadors eclesiàstics.

37 AD. "Diario del Obispo Antonio Pérez de Hiras", folis 9g i 10r.

38 *Ibidem* foli 14.

titular d'Inca.³⁹ Segons ell mateix ens diu, allà cursà el cinquè de Teologia, i seguí vivint a La Sapiència fins dia 14.01.1832, en què renuncià a la beca de l'antic Col·legi.

3. PRIMERS ANYS DE MINISTERI. LA PARRÒQUIA DE SANT JAUME DE PALMA

Ordenat prevere quan començava el IV curs de Teologia, va seguir vivint al Col·legi de La Sapiència, com també hi vivia quan estudià el cinquè de Teologia al Reial Seminari que s'havia establert a l'antiga Universitat, fins que dia 14.01.1832, complits els anys prevists als Estatuts, deixà La Sapiència.

Durant aquest temps traduí i donà a la impremta *Breve historia de la villa de Santa Margarita, escrita en latín por el Dr. D. Juan Verger Presbítero y Rector de la Iglesia parroquial de dicha villa. Traducida al Castellano por D. Simón Alzina Presbítero y Rector del Colegio de Nuestra Señora de la Sapiencia*. Any 1830. Palma. Imprenta de Felipe Guasp y Vicens. 1884. Anava dedicada, en carta firmada a Palma, dia 17.07.1830, "al insigne medico el Sr. Dr. D. Juan Font hijo benemérito del pueblo de Santa Margarita, y gloria inmortal de toda su familia".⁴⁰

És una de les 35 primeres parròquies que fou establerta al nou Regne de Mallorca l'any 1248. Com totes anà passant d'una edificació primigènia, que coneixem com a esglésies de repoblament i que encara podem contemplar al puig de Santa Magdalena, a edificis més desenvolupats i capaços d'encabir el total de cada feligresia. Quan hi va arribar *don Simó* ja estava acabada la façana que el 1776 havia projectat l'escultor Miquel Thomàs; era ben activa la capella del Santíssim que s'havia edificat en el trast, que havia regalat Tomàs

39 Ibídem foli 25g.

40 El Dr. Joan Verger (*Palma, 1711 † 1778) fou rector de Santa Margalida de 1742 a 1778. L'any 1766 acabà aquest llibre, on hi ha el capítol XIII que nosaltres diríem "Documents", i Alzina hi afegí el capítol XIV, que són unes "Tablas cronológicas" elaborades pel propi Alzina. Fou soterrat al temple parroquial, davant la capella de sant Francesc amb aquesta làpida: "D.O.M.S. Quis jacet hic? Nihil hominis, qui tantus homo multorum instar fuerat R. Adm ille Dominus Joannes Verger S. The. Doctor Examinator Sinodalis, et causarum fidei censor qui totus ad decòrum domus Dei Pater pauperum, et totius oppidi Sancte Margarite trig. sex annis regens hanc Parreciam sibi tantum nihil omnibus omnia factus est. Disce hinc vistor quis sis, qui vives, quo morias ut ille qui obiit 67 annis 23 Oct. 1778 et obiit justus ideo in memoria aeterna erit: et quia talis vixit adhuc vivit semper qui vivit, ab omnibus meritis collaudant. Germano Fratri B:D:S:M: hoc Monumentum L.L.Q. Pos. Soror Germana Catarina Verger", que traduïda diu: *¿Qui descansa aquí? El no-res d'aquest home que seguint l'exemple de molts havia estat un gran home. El Molt Reverend Senyor Don Joan Verger, Doctor en Sagrada Teologia, examinador sinodal i revisor de les causes de fe, qui entregat a donar tota l'honra possible a la Casa del Senyor fou pare dels pobres i de tot el poble de Santa Margalida, regint, durant 36 anys aquesta parròquia; res procurà per a ell, tot per a tots. Aprèn idò caminant, sies qui sies, a viure i a morir com ell, que finà a l'edat de 67 anys, dia 23 d'Octubre de 1778. Morí just, per això la seva memòria serà eterna; i perquè així va viure, encara viu i viurà per a sempre per ser alabat degudament per tots. Aquesta làpida fou feta fer per la seva germana Catalina Verger.*

de Torrella, on Francesc Herrera havia projectat el retaule barroc. Aquella parròquia acollia un bon grup de capellans que cada dia hi celebrava missa.

Segons la primera estadística que tenim del clergat de Mallorca, feta el 1861, Simó ja hi duia gairebé 30 anys, ens diu que a la Seu hi havia 63 preveres, però era la parròquia de Santa Eulàlia la que en tenia el major nombre, ja que en tenia 72, seguida de la de Sant Jaume, on n'hi havia 37; 28 a Sant Miquel; 25 a Sant Nicolau; i 20 a la parròquia de Santa Creu. Per arrodonir la informació, diré que a Inca hi havia 13 sacerdots, i que ocupava el novè lloc en el llistat ofert pel BOBM.⁴¹

Quan *don* Simó començà a anar a la parròquia de Sant Jaume, el rector era el Dr. Bartomeu Montes i Vaxall, un prevere nascut a la parròquia de Sant Nicolau que havia estat ordenat al Palau, dia 03.04.1802, pel bisbe Nadal. Exercí el ministeri per Palma fins que el 1806 anà com a rector a Sant Joan, on romangué fins al 1817, per retornar a Palma; finà com a rector de Sant Jaume el 1833. El seu successor, el Dr. Miquel Ignasi Pelegrí i Camps de Sunyer, pertanyia a una família levítica palmesana, on hi havia tres preveres: ell, que finà el 1860; Mn. Josep, que morí vicari *in capite* de Santa Eugènia el 1873; i Mn. Bernat, que sempre va viure a Palma, on morí el 1882.⁴²

Mn. Miquel Ignasi havia estat ordenat prevere pel bisbe Pedro González Vallejo, al Palau, dia 27.05.1820, com a prevere titular de la parròquia de Santa Eulàlia, i dia 30.12.1820 fou nomenat vicari de la seva església. Participà a les oposicions a Rectoria i li pertocà la parròquia de Santa Maria del Camí, que regentà de 1827 a 1834. Vacant la parròquia de Sant Jaume, oposità per a aquella Rectoria, i dia 10.02.1834, en el Llibre de resolucions del reverend comú de la parròquia de Sant Jaume, ja trobam que aquest prevere hi figura com a rector. Degut a la seva vinculació amb el carlisme, fou obligat a deixar el govern de la parròquia, i dia 15.12.1835 començà a sortir Mn. Alzina i Duran com "Vicario encargado del régimen de dicha parroquia". No crec que fos ignorat tant pels dirigents eclesiàstics com per les autoritats civils que Mn. Simó era fill d'un antic sergent dels Voluntaris Realistes, que havien estat suprimits i blasmatos pel nou règim constitucional. Pens que la presència i convivència del seu germà Mn. Domingo, amic i col·laborador, tant a la Biblioteca Municipal com en el naixent Institut Balear, li donaven crèdit en una societat molt complexa i altament estamental entre la feligresia parroquial de Sant Jaume.

41 BOBM 1861, pàgines 138-141. A la Part Forana, on hi ha més preveres és a Felanitx i els seus lloquets, que sumen 33; a Lluçmajor, també 33; 30 a Manacor; 26 a Pollença; 26 a Sóller; 22 a Porreres; 21 a Artà; 14 a Sineu; 13 a Inca.

42 Totes aquestes biografies es poden completar en el meu treball "Clerici", que es pot consultar en línia a l'Arxiu Capitular de la Seu de Mallorca.

Aquesta complexitat queda reflectida a les disposicions que dia 06.04.1834 donava el bisbe Antonio Pérez de Hírias per al bon funcionament del reverend comú de cada una de les diferents parròquies de Mallorca, que Mn. Simó va rebre i posà en funcionament:

“Entre todos los objetos que están confiados á nuestro celo pastoral, merecerá siempre particular recomendación el procurar el buen ejemplo y comportamiento de los Eclesiásticos, i el conseguir la buena armonía y tranquilidad de todas las corporaciones, á que pertenecen. Sus procedimientos son trascendentales al resto de la sociedad, y su ejemplo es de mucha influencia para los demás fieles. Resentimientos que debían haberse olvidado, sensaciones que no siempre es dado al corazón humano evadir, y otros muchos defectos que van anejos á la naturaleza del hombre, obran muchas veces en las Comunidades Eclesiásticas y dan margen á la intriga y al soborno, influyendo también en el decoro que es debido al culto sagrado. Son por desgracia demasiado frecuentes estos excesos [sic] en las elecciones de los oficios de las Parroquias, y repetidas las quejas que han ocupado nuestra atención en asunto de tanta importancia. Guiados pues del espíritu de pacificación que tanto nos encarga nuestro divino Reparador, hemos creído conveniente el acordar ciertas medidas, á fin de conseguir la mejora de estos males, cuando no su absoluto remedio. Nuestros dignísimos Predecesores han procurado reglamentar semejantes elecciones, según lo ecsigian [sic] las circunstancias de las épocas respectivas; y usando Nos de sus mismas facultades, hemos determinado adoptar la presente circular para toda nuestra Diócesis”⁴³

Quan arribà el nou bisbe Miquel Salvà i Munar (1852-1873), s'havia firmat el nou Concordat entre el Govern espanyol i la Santa Seu (1851), i *don* Miquel emprengué la tasca de posar les institucions eclesiàstiques al nivell que pertocava. Dia 12.04.1852 feu l'entrada solemne a la diòcesi; dia 18 publicà un edicte per a la provisió de les canongies que hi havia buides i programà la presentació de la documentació pertinent i les dades de les oposicions per proveir les rectories vacants. La de Sant Jaume no hi pogué entrar perquè el rector era vivent. *Don* Miquel Ignasi morí dia 05.04.1860, i dia 7 *don* Simó fou nomenat ecònom.⁴⁴ D'aquesta manera la parròquia quedava a punt per entrar a les properes oposicions a Rectoria que es fessin a Mallorca.

43 PSJ, a l'Arxiu Diocesà. Aquest preàmbul acompanya els dotze articles que ordenen la vida de les comunitats parroquials de preveres, a la qual Mn. Simó va fer una consulta sobre l'elecció de càrrecs, ja que el Sr. Bisbe manava que fossin rotatius, que els preveres no s'eternitzassin en els càrrecs perquè tots els eclesiàstics hi poguessin arribar. Mn. Simó argumentà que hi havia eclesiàstics que no acceptaven el càrrec, i es veien obligats a fer repetir als qui ja els havien ocupat el darrer any.

44 “Hallándose vacante el curato de la Iglesia parroquial de S. Jaime de esta ciudad por fallecimiento de su Rdo. Cura propio, vengo en nombrar á V. Ecónomo de la misma Iglesia, confiando en el buen celo y razonables circunstancias de V. Estiendo [sic] el correspondiente título en mi Secretaría de Cambra puede V. pasar á recogerlo cuando guste. Día 7 abril 60 Teodoro Alcover (rubricat) AD III/26/105”.

Poc durà aquest economat, atès que dia 27.12.1861 morí el canonge ardiaca Mn. Guillem Maria Descatlar i Santandreu,⁴⁵ i es pensà donar aquesta prebenda a l'ecònom de Sant Jaume; dia 15.03.1862 s'emeté aquesta Reial orde:

“Por Real orden del 15 de este mes [març1862] fue comunicado á nuestro Excmo, y Ilmo. Prelado el Real decreto del día anterior en cuya virtud fue nombrado para la dignidad de Arcediano, tercera silla de esta Santa Iglesia, el Licenciado D. Simón Alzina y Duran Pro, que ha sido teniente de cura de la parroquia de san Jaime de esta ciudad por espacio de treinta años y ecónomo de la misma en varias ocasiones”.⁴⁶

Dia 17 es reuní el Capítol i es comunicà a tots els canonges la notícia que el Sr. Bisbe els havia fet arribar,⁴⁷ i dia 24 es tornà a reunir tot el Capítol per donar la col·lació canònica al nou ardiaca. Es va fer la comitiva integrada pel secretari del Capítol Mn. Miquel Penya i Mut (1812-1880),⁴⁸ Mn. Magí Vidal i Verdera (1839-1891)⁴⁹ i el canonge inquer Mn. Pere Josep Llompart i Campins (1807-1893).⁵⁰ Es dirigiren a l'altar major de la Seu per tocar la pedra i les estovalles, anaren a la tercera cadira del cor, on s'assegué, i el custos li donà algunes monedes. Anaren a la sagristia major, i havia d'obrir i tancar les portes; es revestí amb una capa pluvial, tocà un calze, missal, encenser i les claus de l'Església per retornar la Sala Capitular per asseure's a la tercera cadira, fer la promesa de fidelitat a la reina i de complir l'ofici que se li havia estat assignat, i rebre l'abraçada de cada un dels membres del Capítol.⁵¹

4. CANONGE ARDIACA, 1862-1880

Deixat el càrrec parroquial que havia omplert tots els anys de la seva vida, començà una nova manera d'exercir el ministeri sacerdotal. La vida dels canonges venia reflectida a les actes capitulars, ja que com a corporació els

45 El M. I. Sr. D. Guillem Maria Descatlar i Santandreu (Palma, 1791 † 27.12.1861) era de la família que tenia la possessió de Massanella a Mancor de la Vall i que molt va ajudar en la construcció del temple parroquial. Fou ordenat prevere pel bisbe Bernat Nadal, al Palau, dia 20.05.1815, i ja tenia un benefici a la Seu. A més de canonge ardiaca, era capellà d'honor honorari de S. M. Sabem que dia 25.04.1858 beneïa i posava la primera pedra del temple que s'aixecà a Gènova, en terres de la família sagrada. ACPB 78g, 2 Llabrés III, 842.

46 BOBM 1862, 95.

47 AC 01-10-ACA072 (1680-0), foli 238g.

48 Mn. Miquel Penya i Mut (Palma, 1813 † 29.02.1880) fou ordenat prevere a Eivissa dia 11.03.1837, i ja tenia un benefici a la Seu que deixà el 1868 per gaudir d'una canongia de gràcia. Fou marmessor del bisbe Salvà.

49 Mn. Magí Vidal i Verdera (Llucmajor, 1839-09.02.1891) fou ordenat prevere dia 22.09.1861. Era condeixeble i bon amic del P. Joaquim Rosselló, qui fundà, a Sant Honorat, els MSSCC. Era catedràtic del Seminari de Llocs Teològics i d'Història de l'Església; el 1876 guanyà les oposicions de canonge penitencier.

50 Mn. Pere Josep Llompart i Campins (Inca, 03.09.1803 † Palma, 20.02.1893) digué la missa nova a Inca dia 02.10.1831. Fou rector del Seminari i canonge magistral de 1858 fins a la mort. A les XXIII Jornades d'Estudis Locals vaig presentar la biografia d'aquest prevere inquer.

51 AC ibídem, foli 239.

canonges havien d'atendre als serveis litúrgics de la Seu, a la conservació de l'edifici i a un grapat d'exigències que venien demanades des de l'exterior.

Normalment tant el Capítol de Canonges com totes les corporacions de preveres (el reverend comú) que tenien cura de cada una de les parròquies, al voltant de la festa de l'Anunciació del Senyor, 25 de març,⁵² es reunien i feien la repartició de les responsabilitats o feines que s'havien d'anar realitzant durant tot l'any. Quan dia 18.03.1863 es reuní el Capítol, Mn. Simó no rebé cap encàrrec, però en el mes d'agost, dia 25, es parlà, al Capítol, que l'eclésiàstic que havia de venir del continent a predicar la quaresma de 1864 havia dit que no podria venir, i es demanà a Mn. Simó que parlàs amb l'antic jesuïta P. Gaietà Ignasi Seguí (Palma 1800-1871) per si la voldria predicar. El nostre canonge feu aquesta gestió, i es veu que aquest predicador va ser tant plaent que també sermonà la quaresma de l'any 1865.⁵³ L'any 1864 va ser l'encarregat de la Fàbrica de la Seu juntament amb el canonge Melsion Vidal. Hagueren d'arreglar la culata d'una campana i raonar la reducció dels sufragis degut a les noves lleis del Govern espanyol. Dia 01.12.1864, perquè el governador ha demanat al Capítol una terna per fer la Junta Provincial de Beneficència, Simó Alzina fou el primer de la terna, seguit de Bernat Galmés i Pere Vives. Igualment dia 31.12.1864, festa de l'Estendard, s'havien de repartir els Premis a la Virtut, i el Govern tornà a demanar la presència del Capítol mallorquí; el canonge arxipreste i el canonge ardiaca foren present en aquella festa. En la repartició dels càrrecs de 1865, Alzina ja sortí elegit per al càrrec de comptador i com a protector de la Música. Dia 20.12.1865 es volia fer, a la Seu, un ofici funeral en sufragi de tots els morts que hi havia hagut en la pesta que havia assolat la ciutat. A principi de mes es demanà al Capítol que participàs en la Comissió Organitzadora. Els elegits foren Mn. Simó, qui havia enterrat el seu germà Mn. Joan, i el canonge Antoni Bardolet. Dia 28.03.1867 moria el canonge penitencier Mn. Bernat Galmés i Miquel. Convo-car les oposicions per cobrir aquest càrrec, realitzar-les i que entràs el nou penitencier duia el seu temps. Per aquesta raó Mn. Simó va ser l'encarregat de suplir aquesta mancança, que s'allargà fins dia 01.08.1867, quan Mn. Miquel Rosselló i Arrom prengué possessori de la seva canongia. Dia 22.11.1868 es demanaren dos canonges per renovar la Junta de Beneficència, i tornà ser Mn. Simó, aquesta vegada acompanyat pel nou canonge Lluís Barbarín, qui

52 Antigament tots els documents anaven datats "Ab Incarnacione Domini" (25 de març) o "A Nativitate Domini" (25 de desembre), i hi havia una diferència de tres mesos.

53 AC 01,10.ACA 072 (1855-1867). El P. Gaietà Ignasi, nascut a Palma el 1800, entrà la Companyia el 1816. Fou ordenat prevere el 1826, i va ser rector dels col·legis de Madrid (Alcalá i Imperial). Tenia un caràcter fort, i es congruà diferents enemistats en la Companyia, cosa que va fer que de 1832 a 1848 residís a Roma i el 1853 la deixàs; aquest any vengué a viure a Palma, on es dedicà a la predicació, cosa que li comportà diferents problemes amb les autoritats locals. Pons, Nicolau: *Los Jesuitas de Montesión, siglo XIX*, pàg. 23-24.

humanitzà aquella institució. Així foren els anys que el nostre biografiat va tenir aquesta vida de canonge ardiaca.

5. VICARI CAPITULAR SEU VACANT, 1873-1876

El mot *vicari* ens parla del fet d'una persona que no té autoritat per si mateixa, sinó que actua i fa en nom d'una altra que és qui realment té el poder i el delega al "cicari" que actua quan ell no hi és o en nom seu. Pensem en els vicaris parroquials que ajuden els rectors.

A l'Església sabem que l'autoritat té dues maneres de manifestar-se. Una és la que neix del sagrament rebut i l'altra, de la facultat que dona i pot donar o llevar el Sr. Bisbe. El vicari d'una parròquia pot dir missa, predicar, confessar..., pot administrar tota la vida de la parròquia d'acord i ajudant el rector.

Tenim també el cas del vicari general, que té jurisdicció pròpia a tota la diòcesi, d'acord i ajudant el Sr. Bisbe que l'ha nomenat, però, si el bisbe es mor, automàticament queda sense cap facultat, ja que obra i actuava com si fos la persona del bisbe.

El vicari capitular, fins al concili II del Vaticà, era un prevere, elegit pel Capítol de Canonges, que a la mort o al canvi d'un bisbe tenia tot el poder i la jurisdicció de la Diòcesi, i la regia fins que el nou bisbe en prengué possessió.⁵⁴ Així va passar quan dia 05.11.1873 va morir *don* Miquel Salvà i Munar. El 10.11.1873 es reuní extraordinàriament el Capítol de Canonges per elegir vicari capitular. En aquest cas es donà vot al secretari del Capítol Mn. Miquel Peña i Mut, que tota la vida havia viscut a la Seu, era el secretari del Capítol, i dia 14.02.1868 començà a ser canonge. Foren elegits dos canonges escrutadors: Mn. Pere Josep Llompart i Mn. Bartomeu Castell. Cada canonge va a la taula, agafava una papereta, hi posava el nom que volia, pronunciava el jurament i posava la papereta dins l'urna. Passats tots els electors, els canonges escrutadors feien el recompte dels vots, n'hi havia 13, i és el que pertocava, es llegien els vots i tots havien votat el canonge ardiaca Simó Alzina i Duran, que quedava elegit vicari capitular. Li demanaren si acceptava i, havent respost afirmativament, jurà complir tot el que manava la llei en aquests casos. El secretari capitular li feu l'entrega de les claus de la Cúria Eclesiàstica. Claus en mà i acompanyat dels canonges Bardolet i Llompart, anà prenent possessori de cada una i de totes les dependències de la Cúria.

54 Actualment, quan mor un bisbe o el canvien de diòcesi, el que és conegut com "Col·legi de Consultors" és qui ha d'elegir l'administrador diocesà si la Santa Seu no nomena promptament qui ha de tenir cura de la Diòcesi. Ja no actua el Capítol de Canonges, com ho feien antigament. Codi de dret canònic 1983, cànons 416-430.

Retornats a la Sala Capitular, *don* Simó agrai als canonges la confiança que li havien demostrada elegint-lo vicari capitular i els demanà que l'acompanyassin en la pregària. Secretament es feu l'elecció de l'ecònom de la mitra i sortí elegit el canonge Teodor Alcover i Jaume (1831-1890), qui des de 1861 era el secretari de Cambra del bisbe Salvà.⁵⁵

Si aquests anys de canonge Mn. Simó havia tengut una vida normal, ara, com a vicari capitular li pertocava ser un home públic, l'autoritat diocesana que trobà ressò en el viure del poble fidel mallorquí. Per altra part, no podem oblidar el moment polític que vivia Mallorca. A Espanya anava cobrant força un moviment federal que mirava l'Estat amb uns altres ulls. A Europa podem dir que es passà d'un continent mediterrani a una Europa nòrdica, perquè l'Imperi alemany arraconava Espanya i França. Passà a segon terme tota la preocupació que s'havia viscut sobre els Estats Pontificis i la defensa de la persona del papa en una Itàlia que s'estava unificant, i els ulls protestants de l'Europa del Nord ho veien d'una altra manera. De totes formes no és bo de fer trobar repercussions del moment polític que es viu a la *non nata* Constitució federal de 1873 a la problemàtica que trobam i que inspira l'acció del nou vicari capitular. Així ho enfocava ell en el primer moment que es posà en contacte amb els fidels de Mallorca:

"Circular núm. 1 A los RR Párrocos, Ecónomos, Vicarios y demás Clero de esta Diócesi. Gobierno Eclesiástico. Cumplo hoy el deber grato al par que enojoso para mí, de participar á Vds. que en la reunión Capitular habida el lunes último días 10 de los corrientes á tenor de las Leyes Canónicas, fui elegido por mis venerables hermanos los Ilustres Dignidades y Canónigos de esta Santa Iglesia catedral, para el delicado cargo de Vicario General Gobernador de esta Diócesi en sede vacante por el fallecimiento de nuestro muy querido y respetable Padre y Pastor el Excmo. é Ilustrísimo Sr. D. Miguel Salvà, de buena y perdurable memoria.

Deber grato para mí porque me pone en contacto de hoy para adelante, y en más íntimas relaciones con Vds., porción muy distinguida de la grey del Señor, á la que se ha encomendado la más sublime y la más difícil de las misiones, la iluminación y la salud de la tierra: deber enojoso y grave porque al asumirlo principio á ejercer una autoridad á que no he aspirado nunca y que si es siempre difícil, debe serlo infinitamente más cuando por la Providencia de Dios, siempre adorable, falta hoy absolutamente á su Santa Iglesia todo recurso humano para cubrir sus necesidades y las de tantos desvalidos encomendados como divina y eterna herencia á su solicitud y á su cariño.

Pero sea de ello lo que fuere, no cabe, estimables cooperadores míos, substraernos en ninguna coyuntura nuestros altísimos deberes; y tanto viene acre-

⁵⁵ AC 01.10.ACA 073 (1868-1877), any 1681, pàg. 138.

ditándose por la conducta de todos esta admirable convicción, que creo excusado escitar [sic] más su celo sostenidos años pasados para la medida de como seguirá manifestándose vivo y eficaz en los días venideros. Que caiga sobre todos Vds. el rocío de la gracia y la bendición de Dios, y que me infunda el cielo el don del buen consejo, y aún me atrevo a esperar que la Iglesia de Mallorca, en su triste viudez, verá templada su reciente amargura con la permanencia de sus hijos en la senda de su justificación y santificación eterna.

Al entretanto, y para seguridad de la consciencia de todos Vds., confirmo y ratifico en virtud de esta carta todas las facultades que para el buen gobierno de la Iglesia, Comunidades y fieles todos, tenía concedidas a Vds. tanto por escrito como de palabra nuestro último Prelado en su experiencia y prudencia de todos conocidas; y es por demás decir á Vds. que para que todo cuanto interese al buen régimen del Obispado y pueda contribuir al consuelo y ayuda de todos Vds. estaré siempre dispuesto á recibirles y lo estará también el digno secretario de este Gobierno eclesiástico, antiguo cooperador de S. E. Ilma., el M. I. Sr. D. Teodoro Alcover Canónigo de esta Santa Iglesia, en su ordinario despacho.

Dios guarde á Vds. muchos años. Palma 13 de Noviembre de 1873, Simon Alzina, Arcediano".⁵⁶

6. LES CIRCULARS

La circular era la manera normal que emprava el Sr. Bisbe per comunicar als preveres el que s'havia de fer. Així ho havia fet el bisbe Salvà publicant les circulars al BOBM i així ho seguí fent Mn. Simó durant el temps de son vicariat. Publicà 23 circulars firmades per ell que porten número i altres que posam com a s/n (sens número), si bé cronològicament les posam en son lloc.

La 1^a és de dia 13.11.1873 i que heu pogut llegir íntegrament. BOBM 1873, 205-207.

La 2^a, de 03.12.1873, sobre la publicació de la butlla, pàg. 237.

La 3^a, de 31.12.1873, sobre la lloança que feia el papa Pius IX a l'exercici del mes de Maria escrit per Mn. Gabriel Marià Ribas de Pina. BOBM 1874, 3-5.

La 4^a, de 02.01.1874, envers una adulteració sobre la butlla, pàg. 5-6.

La 5^a, de 26.03.1874, sobre la benedicció dels sants olis que s'havia de fer a Menorca i com es faria la distribució a Mallorca, pàg. 95.

⁵⁶ BOBM 1873, pàg. 205-207.

La 6^a, de 19.04.1874, sobre les festes que calia fer, unint religió i amor patri, en el tercer centenari de la mort de la Beata Catalina Tomàs del 25 al 28 juliol, pàg. 127-128.

Una altra 6^a, de 26.05.1874s sobre el sacrilegi fet al sagrari de Pollença, pàg. 163.

La 7^a, de 26.05.1874, sobre mesures que calia prendre davant l'onada de robaris a les esglésies, pàg. 165.

La 8^a, de 19.05.1874, sobre noves mesures arribades de Roma sobre la missa *pro populo* els dies que la festa havia estat suprimida, pàg. 168-169.

La 9^a, de 26.06.1874, manant que dia 28 de juny hi hagués una repicada general de campanes anunciant les festes del tercer centenari de la mort de la Beata Catalina, pàg. 203.

S/n, de 03.10.1874, sobre cèdules personals, pàg. 317.

La 10^a, de 25.11.1874, sobre la butlla de la Creuada, pàg. 377.

La 11^a, de 27.12.1874, sobre pregàries d'acció de gràcies per la restauració monàrquica en la persona d'Alfons XII. BOBM 1875.

La 12^a, de 20.02.1875, envers les noves lleis sobre el matrimoni, pàg. 49.

La 13^a, de 05.03.1875, sobre la consagració i distribució dels sants olis, pàg. 65.

La 14^a, de 06.03.1875, sobre noves prescripcions pel matrimoni canònic, pàg. 81-89.

La 15^a, de 16.04.1875, sobre l'obra pia pro Terra Santa, pàg. 121.

La 16^a, de 19.04.1875, sobre la prohibició d'entrar els morts al temple, pàg. 122.

La 17^a, de 03.05.1875, sobre misses *pro populo* en festes suprimides, pàg. 156.

S/n, de 29.05.1875, sobre ajuda, amb col·laboració amb l'Ajuntament, als damnificats en la guerra fratricida (colònies), pàg. 178.

Notificació de part del rei del nomenament de Mateu Jaume com a bisbe de Mallorca, pàg. 237.

La 18^a, de 09.07.1875, sobre l'ajuda als damnificats per la guerra fratricida, pàg. 238.

La 19^a, de 15.07.1875, sobre el monument que es volia aixecar al marquès del Duero, Sr. Manuel Gutiérrez de la Concha, pàg. 238.

La 20^a, de 02.10.1875, sobre cèdules personals, pàg. 321.

La 21^a, de 06.12.1875, sobre la butlla de la Creuada, pàg. 393.

La 22^a, de 28.12.1875, sobre pregàries d'acció de gràcies en l'aniversari de la pujada al tron del rei, pàg. 409.

La 23^a, de 13.01.1876, sobre la pròrroga del Jubileu fins al 23 d'abril. BOBM 1876, pàg. 3.

S/n, de 30.03.1876, sortí una circular, firmada pel nou bisbe de Mallorca, sobre fer pregàries per la unitat religiosa d'Espanya davant l'oportunitat d'una nova Constitució.

Aquests 28 mesos que havia exercit de vicari capitular havia tengut cura que el bisbe de Menorca ordenàs els seminaristes quan pertocava, ja fos el cas que els seminaristes anassin a Ciutadella o que ell fos a Mallorca per una raó o una altra. També tengué esment que anàs a administrar el sagrament de la confirmació a diferents parròquies tant de Ciutat com de la Part Forana.

Com era normal es publicaven al BOBM els nomenaments que feia, com també la Crònica de l'Església diocesana i les notes necrològiques dels preveres. Es publicaven no sols informacions de les coses que feia el papa Pius IX, sinó també les Encíclics del Sant Pare, les declaracions de les Congregacions Romanes, com també el que publicava el Govern de la Nació que calia que els clergues coneguessin i complissin. No mancava tampoc una àmplia reproducció de documents de diferents bisbes d'Europa, d'Espanya i de les colònies americanes.

Don Simó sabia donar a tota aquesta burocràcia necessària un to personal, un aire espiritual i familiar que el feia proper als feligresos. Fixem-nos en les paraules que posa quan ha de manar que el diumenge dia 13.06.1875 es faci, des de la trona, la consagració al Sagrat Cor de Jesús: "Al venerable Clero Cathedral, á los RR. Párrocos, Eónomos, Vicarios in Capite, á nuestras amadas hijas las Religiosas y á todos los fieles de esta Diócesis, salud y paz en Nuestro Señor Jesucristo... se lea en el púlpito la fórmula de consagración despacio y con ternura".⁵⁷

57 BOBM 1875, 181-188.

7. JUBILEU DE 1875

El papa l'anuncià el 24.12.1874 mitjançant la carta encíclica *Gravibus Ecclesiae* (BOBM 15.04.1875, 106-118). En el BOBM de dia 30 d'abril publicà la traducció castellana (pàg. 137-149), junt amb tot un seguit de disposicions perquè els mallorquins poguessin gaudir dels fruits espirituals que se'n seguien, donant a conèixer les esglésies que tant de Ciutat com de la Part Forana en què es podia aconseguir el fruit del Jubileu. Ja que el papa Pius IX va fer publicar l'encíclica del papa Lleó XII de dia 24.12.1824 anunciant el Jubileu de 1825, també don Simó la va fer publicar al nostre *Butlletí* i ajudat de bones mans va fer publicar la història dels Jubileus en tres llargs escrits: pàgines 17-28; 43-52; 58-66 en el BOBM de 1876, acabant donant la bibliografia emprada: vuit autors italians que sens dubte, en aquell moment, eren les primeres plomes en aquesta matèria.

8. ACABA EL VICARIAT CAPITULAR

Fàcilment hem pogut veure que entre el bisbe de Menorca i el vicari capitular de Mallorca hi havia una bona entesa, però calia que la situació no s'eternitzàs, i *don Mateu* hagué de vèncer moltes dificultats per acceptar retornar a Mallorca. Dia 14.06.1875 el rei el presentà per bisbe de Mallorca. En el consistori de dia 17.09.1875 Pius IX el nomenà. El 02.03 *don Mateu* prenia possessor de la mitra mallorquina mitjançant el canonge Tomàs Rul·lan. Dia 22 de febrer *don Mateu* havia disposat que Mn. Alzina i Duran fos el vicari general fins que ell residís a Mallorca. El diumenge 12 de març el nou bisbe feia l'entrada solemne a la Diòcesi.

Amb aquesta entrada pràcticament desaparegué de l'esfera pública el nostre biografiat. Des d'ara Mn. Guillem Puig i Fullana (1829-1900), sacerdot llucmajorer, com el bisbe, que havia viscut amb el bisbe a Menorca, havia estat secretari de cambra d'aquell bisbat, ara ho seguiria essent de Mallorca, i el 27.03.1876 va rebre una canongia de gràcia. Mn. Tomàs Rul·lan i Bosch (1833-1889), qui havia anat a Menorca com a familiar del bisbe Jaume el 1858, guanyà les oposicions de canonge lectoral d'aquella Seu, però el 1868 havia estat nomenat canonge capiscòl de la Seu de Mallorca, i dia 12.06.1876 rebé els càrrecs de provisor i vicari general de Mallorca. Ells foren, vora el bisbe Mateu, la part visible de la nostra Església. *Don Simó*, en un escrit que bé ens mostra el seu tarannà humà i religiós, ens deia:

"Termina, por tanto, el espinoso encargo que una benevolencia excesiva quiso cometer á mi inutilidad y pequeñez, mas de dos años ha... mi profunda gratitud al Venerable Cabildo de esta Santa Iglesia y á todas las Autoridades y Corporaciones de la isla por su delicada correspondencia a mi Autoridad y auxilio eficaz y bondadoso que me han prestado en circunstancias varias y difíciles".⁵⁸

58 BOBM 1876, 69 i 70. A la plana 71 hi ha la carta de dia 22.02.1876 en la qual Mateu Jaume nomenava Alzina vicari general governador, i la d'Alzina de dia 02.03.1876 que anunciava que havia jurat el nou càrrec, pàg. 72.

Hem de dir que quan arribà el bisbe Jaume i Garau, *don Simó*, mirat amb ulls d'ara, no era vell, al juliol havia de complir 70 anys, sols guanyava de cinc anys al bisbe i d'uns 25 als nous administradors de la Diòcesi, però, el 1876, era un home vell. Ara se centrava en la vida capitular. La litúrgia de la Seu anava omplint els seus dies.

9. MORT, 21.12.1880

La llarga i espinzella nota necrològica publicada en el BOBM ens estalvia altres paraules:

"Día 21 del mismo (Deseembre 1880) falleció en esta Capital el Licenciado en Sagrada Teología M.I.Sr.D. Simón Alzina y Duran natural de Inca, Dignidad de Arcediano de esta Santa Iglesia á la edad de setenta y cinco años.

Desde su promoción al presbiterado y vistiendo aún la beca de colegial de la Sapiencia sirvió primero el cargo de Coadjutor y posteriormente el de Ecónomo de la parroquia de San Jaime de esta Ciudad con ejemplar celo y laboriosidad, consagrando los cortos ocios que tan ocupados cargos le dejaban á la predicación y al confesionario; deteriorándose en consecuencia no poco su salud. Desde tan modesto cargo fue promovido en 1862 por S.M. a la dignidad de Arcediano, sin que el puntual cumplimiento de los deberes de la residencia y los de Juez pro-sinodal le estorbasen, como antes, continuar á impulsos de su fervor sacerdotal y á pesar de su salud bastante quebrada, asiduamente dedicado al púlpito, confesionario y asistencia á los moribundos; habiendo el Cabildo tenido en tan alta estima su saber, discreción y celo que le eligió por unanimidad Vicario Capitular á la muerte del Excelentísimo Sr. Salvà de grata memoria; cuyo delicado cargo sirvió hasta espirar la vacante de la Sede con la toma de posesión del actual dignísimo Prelado.

Una larga y penosa enfermedad sobrellevada con cristiana resignación le ha conducido al sepulcro después de haber recibido los últimos sacramentos con edificante piedad. Su instrucción no vulgar, unida a unas severas y piadosas costumbres, su carácter dulce y accesible á todos indistintamente, y su amor sin límite á los pobres le granjearon en esta Diócesis general estimación, mayormente entre los feligreses de la parroquia de san Jaime quienes han sentido su muerte muy de corazón, pues moró entre ellos por espacio de cincuenta años. Confiadamente esperamos en la Divina Misericordia habrá deparado á su alma la suerte de los justos; suplicando á sus numerosos amigos tengan la caridad de encomendarle a Dios".⁵⁹

59 BOBM 1880, 401-402. El Sr. Juan Llabrés Bernal, en el volum V de *Noticias y Relaciones Históricas de Mallorca*, a la plana 664 ens parla de la mort de Mn. Alzina i hi afegeix que dia 24 de desembre li feren les exèquies a la Seu, i que molts anys després els seus hereus vengueren la seva biblioteca, que fou comprada l'any 1926 pel catedràtic Gabriel Llabrés.